

FŐVÁROSI ÍTÉLŐTÁBLA

20. Pf. 20.411/2014/7. szám

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Kelemen Judit Ügyvédi Iroda (ügyvédi iroda címe, ügyintéző: Dr. Kelemen Judit ügyvéd), az Erős Ügyvédi Iroda/Squire Sanders (US) LLP (ügyvédi iroda címe), és a Dr. Tamási Artúr ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek-, a Dr. Németh Krisztián jogtanácsos által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen bankgarancia teljesítése iránt indított perében, a Fővárosi Törvényszék 2014. február 12. napján kelt, 14.G.41.244/2013/134. számú ítélete ellen az alperes részéről 36. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés, és a felperes részéről 2014. május 16. napján előterjesztett csatlakozó fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban - a 2014. november 25. napján megtartott nyilvános fellebbezési tárgyaláson - meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és az alperes marasztalásának fösszegét 800 000 000 (Nyolcszázmillió) Ft-ra, az alperes által a felperesnek megfizetendő elsőfokú perköltség összegét 10 946 000 (Tízmilliókilencszáznegyvenhatezer) Ft-ra felemeli, a keresetet elutasító rendelkezését mellőzi. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 5 949 000 (Ötmilliókilencszáznegyvenkilencezer) Ft másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

Az elsőfokú bíróság a 34. sorszám alatt hozott ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 655 992 112 Ft-ot, és ezen összeg után 2012. november 29-től 2013. június 30-ig minden naptári félév teljes idejére az érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő, és 2013. július 1-től a kifizetés napjáig járóan minden naptári félév teljes idejére az érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamatot, tovább 7 559 580 Ft perköltséget.

A keresetet ezt meghaladóan elutasította.

Az ítéletben megállapított tényállás szerint a felperes, mint hitelező a perben nem álló Gy.-i H. Zrt-vel (a továbbiakban: hitelfelvevő) 2009. szeptember 28-án éven túli - 2014. május 30-ai - lejáratú forgóeszköz hitelszerződést kötött, amelyben 2009. szeptember 30-tól

2009. december 31-éig rendelkezésre tartott 1 000 000 000 Ft hitelkeret erejéig vállalta a hitelfelvevő lehívása alapján, esetenként minimum 10 000 000 Ft kölcsön folyósítását.

Szerződésükben a felek rögzítették, miszerint a hitelfelvevő tudomással bír arról, hogy részére a felperes a szerződés alapján az ... Bankgarancia Program keretében folyósít kölcsönt, amely program szerint a kölcsön biztosítékeként az alperes saját hatáskörében elvégzett bírálat alapján forgóeszköz hitelekhez bankgaranciát vállal.

Az alperes a hitelfelvevőnek az e szerződésből eredő fizetési kötelezettségei teljesítéséért - a hitelfelvevő megbízása alapján - 2009. október 19-én bankgarancia nyilatkozatot bocsátott ki, amely szerint legfeljebb a forgóeszköz hitel aktuális fennálló tőketartozás összegének 80 %-a, azaz 800 000 000 Ft erejéig, a legkésőbb 2015. november 26-áig terjedő időszakban, a nyilatkozatban írt feltételek teljesülése esetére a felperes, mint kedvezményezett részére a hitelfelvevő által teljesített és tőketartozásra elszámolandó összeggel fokozatosan csökkenő értékű fizetési kötelezettséget vállalt.

A bankgarancia nyilatkozat tartalmazta, hogy a bankgarancia érvényesítése a kedvezményezett részéről - annak teljes vagy részösszegére - az alpereshez (a bankgarancia nyilatkozatban írt módon és időben) intézett egyszeri igénybejelentéssel történhet, amellyel együtt benyújtandó okmányok: a kedvezményezett fizetési felhívása a bankgarancia nyilatkozatban A-O pontokban részletesen felsorolt fizetési feltételek fennállását igazoló, az egyes pontokban írt szükséges mellékletekkel együtt.

A bankgarancia nyilatkozat tartalmazta azt is, hogy az alperes az igénybejelentést megvizsgálja, amennyiben a garancia összeg nem folyósítható, úgy ezt 15 banki munkanapon belül írásban közli a kedvezményezettel és a megbízóval. Amennyiben a garanciaösszeg folyósítható, úgy az alperes a lehívott garancia összeget 15 banki napon belül átutalja a kedvezményezett részére.

A bankgarancia nyilatkozatban nem szabályozott feltételek vonatkozásában a magyar jog rendelkezései az irányadók.

A hitelszerződés keretében a hitelfelvevő 2009. október 20-ától benyújtott lehívási értesítői alapján, 2009. november 16. és december 16. közötti időszakban az értesítőkhöz mellékelte, összesen 1 008 519 116 Ft számlázott összeg kifizetésére a hitelfelvevőnek a felperes több részletben, összesen bruttó 1 000 000 000 Ft kölcsönt folyósított, amelyből 819 990 140 Ft volt a forgóeszköz célnak megfelelő finanszírozás, 180 009 860 Ft pedig a benyújtott számlákban felszámított áfa.

A felperes a 2012. október 30-án keltezett, és az alperes által tértivevényen 2012. november 8-án átvett bankgarancia beváltása tárgyú levelében - bejelentve azt, hogy a hitelfelvevő felszámolását a Békés Megyei Bíróság a 2012. október 26-án jogerőre emelkedett végzésével főeljárásként elrendelte, és annak közzététele 2012. október 26-án 14 óra 05 perc 21 másodperckor a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Portálja (<http://www.e.cegkozlony.gov.hu>) (gazdasági ügyszak), kényszer törölések hirdetményei 745. sorszám alatt e-aktaként megjelent -, az alperest a bankgarancia nyilatkozat alapján 800 000 000 Ft-nak a kézhezvételtől számított 15 napon belüli megfizetésére hívta fel. Levele tartalmazta (a Bankgarancia Nyilatkozat B. pontjára hivatkozva) azt a nyilatkozatát, hogy a forgóeszköz hitelt a céljának megfelelően használták fel, valamint (a Bankgarancia Nyilatkozata F. pontjára hivatkozva) azt a nyilatkozatot, hogy a végzés az online Cégek Közlönyben került közzétételre 2012. október 26-án (a Bankgarancia Nyilatkozat I.

pontjára hivatkozva) tartalmazta azt is, hogy a megbízó és a kedvezményezett nem növelte a forgóeszköz hitel összegét és végső lejárátát, továbbá a forgóeszköz hitel biztosítéki rendszere nem módosult a bankgarancia nyilatkozat M. Zrt. általi kibocsátása, 2009. október 12. napja óta, valamint (a Bankgarancia Nyilatkozat K. pontjára hivatkozva) azt a nyilatkozatot, hogy a forgóeszköz hitel a bankgarancia nyilatkozat kibocsátása napján, 2009. október 12-én mindenben megfelelt az ... Bankgarancia Program terméktájékoztatójában írott előírásoknak.

A felperes közölte azt is, hogy a hitelfelvevővel kötött szerződés alapján 2012. október 30-án:

- tőke késedelemként:	1 000 000 000 Ft,
- kamat késedelemként:	20 125 000 Ft,
- tőke késedelmi kamatként:	1 305 000 Ft,
- kamat késedelmi kamatként:	<u>10 063 Ft</u>
- összesen:	1 021 440 063 Ft

tartozást tart nyilván.

Az alperes a 2012. november 28-án keltezett felpereshez intézett levelében az igénybejelentés teljesítését az alábbi indokokkal megtagadta:

A korábbi adatszolgáltatás alapján megküldött számlák forgóeszköz hitelcélról történő eltérő felhasználást mutatnak többek között azért, mert a hitelfelvevő a számlák bruttó értékét vette alapul a lehívások során, amelyet a felperes elfogadott, és a számlák bruttó összegét folyósította, azonban a visszaigényelhető áfa finanszírozása nem forgóeszköz finanszírozási cél.

A bankgarancia program a forgóeszköz hitelcélról való eltérő felhasználást nem engedélyez. A hitelcélról eltérő felhasználásra a felperes tudtával és hozzájárulásával került sor, ami a forgóeszköz finanszírozásra kötött szerződés „módosulását” is előidézte. Ezáltal a Bankgarancia Nyilatkozatba foglalt elő- és alapfelvétel (forgóeszköz hitelnnyújtás), valamint a J. pontban foglalt fizetési feltétel (egységes szerkezetű módosított szerződés beküldése) nem teljesült, ezért az alperes fizetési kötelezettsége nem állt be.

A hitelfelvevő elleni felszámolási eljárásban a felszámoló értékesítette az adósnak a felperessel 2009. szeptember 28-án kötött éven túli lejáratú forgóeszköz hitelszerződésből származó fizetési kötelezettségeit biztosító vagyontárgyait, amely értékesítésből befolyt bevételből a felperes forgóeszköz hitelszerződés, és azok biztosítékai alapján bejelentett és visszaigazolt hitelezői igényéből tőkekövetelésre 222 283 888 Ft-ot a felperesnek a felszámoló megfizetett, „amellyel a ...-i H. Zrt-vel szembeni felszámolási eljárásban a perbeli hitelszerződésből fakadó tőkekövetelése 777 716 112 Ft-ra csökkent.”

A felperes az elsőfokú bírósághoz 2013. április 18-án benyújtott keresetében - az általa 2009. október 12-én kibocsátott Bankgarancia Nyilatkozat alapján - az alperest 800 000 000 Ft tőke, annak a 2012. november 29. napjától a kifizetés napjáig járó, a Ptk. 301. § (1) bekezdése szerinti törvényes késedelmi kamata és perköltsége megfizetésére kérte kötelezni.

Kereseti főkövetelése anyagi jogi alapjaként a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 249. §-át, és a Ptk. 300. § (1) bekezdését jelölte meg.

Előadta, hogy az alperes által vállalt bankgarancia teljesítése iránt az alpereshez 2012. november 8-án érkezett lehívási kérelmében megtette mindazokat a nyilatkozatokat, és csatolta mindazokat a dokumentumokat, amelyek a bankgarancia teljesítéséhez az alperes Bankgarancia Nyilatkozata szerint szükségesek.

Álláspontja szerint az alperes a Bankgarancia Nyilatkozat J./ pontjában írt feltétel hiányára hivatkozva a fizetés teljesítését azért nem tagadhatta volna meg, mert az ott írt szerződésmódosításon - figyelemmel a Ptk. 522. § (2) bekezdésére, és a vonatkozó (a BDT 2002.653. és a BH 1996.378. számú döntésekben megnyilvánuló) bírói gyakorlatra - egyértelműen csak írásbeli szerződésmódosítást lehet és kell érteni. A hitelszerződés módosítása ugyanis ráutaló magatartással kizárt. Ennek megfelelően pedig a felperes és a hitelfelvevő között szerződésmódosításra nem került sor, azt tehát nem kellett bejelenteni.

A felperes álláspontja szerint nem tagadhatja meg az alperes a bankgarancia teljesítését jogszerűen arra hivatkozással sem, hogy a forgóeszköz hitelszerződést nem a céljának megfelelően teljesítették. A bankgarancia ugyanis olyan egyoldalú kötelezettségvállalás, amely a garantőr alperes és a kedvezményezett felperes között hoz létre jogviszonyt, és amelynek alapján a Bankgarancia Nyilatkozatban foglalt feltételek teljesülése esetén a garantőrnek teljesítenie kell a fizetési kötelezettségét.

Ebből következően a garantőr kizárólag a nyilatkozatban foglalt feltételek teljesülésének formai vizsgálatára szorítkozhat, azok tartalmi vizsgálatára nem jogosult, tekintettel arra, hogy a garantőr kötelezettségének tartalma nem az alapköveteléshez, hanem az általa megszabott feltételekhez igazodik.

A felperes álláspontja szerint az adott esetben a bankgarancia vállalás alperesi teljesítéséhez szükséges formai feltételek megvalósultak, az alapjogviszony tartalma pedig - így az, hogy a forgóeszköz hitelszerződésben a hitelcél teljesült-e - nem releváns, mert nem vizsgálható.

A kereset szerint a bankgarancia nyilatkozatban vállalt fizetési kötelezettségének teljesítése iránt ellene indított perben az alperes jelen esetben a Bankgarancia Nyilatkozat B./ pontjában írt feltétel nem teljesülésére védekezésként azért sem hivatkozhat, mert arra a felperes fizetési felhívására adott válaszában nem hivatkozott.

Az alperes az ellenkérelmében a felperes keresetének teljes elutasítását, és a perköltségben marasztalását kérte.

A felperes keresetére tett, és az elsőfokú eljárás során mindvégig fenntartott, illetőleg kiegészített védekezésében részletesen kifejtett jogi álláspontja az alábbiakban foglalható össze:

A Bankgarancia Nyilatkozat szerint az alperes a felperes, mint kedvezményezett javára fizetést csak akkor köteles teljesíteni, ha a nyilatkozatban írt feltételek együttesen fennállnak.

Az alperes a felperes fizetési felhívásának teljesítését már a Bankgarancia Nyilatkozat J./ pontjában írt feltétel hiányában is jogszerűen, megalapozottan tagadta meg, abban ugyanis feltételként a hitelszerződés bármilyen módosításának bejelentését kötötte ki. A „bármilyen” kifejezés nyelvtani értelemben azt jelenti, hogy valamennyi módosítás. Így nincs jelentősége a módosítás formájának, a joghatásának, érvényességének, időpontjának, körülményeinek, stb.

E kikötés alkalmazása valójában a módosítások érvényessé tételét célozta. Helyes értelmezéssel a garancia nyilatkozat ezen pontja olyan kötelezettséget rótt a felperesre, mint a bankgarancia kedvezményezettjére, hogy a megbízóval kötött hitelszerződés módosításait minden esetben foglalja írásba.

A jelen esetben a hitelfelvevő részéről a hitelcélról eltérő finanszírozás igénylésével, a felperes részéről pedig ennek elfogadásával - ezáltal a hitelcélról eltérő finanszírozással - a forgóeszköz hitelszerződést megkötő felek a szerződésüket ráutaló magatartással módosították, annak - a Bankgarancia Nyilatkozat szerint a felperes számára kötelező - írásba foglalását azonban elmulasztották. Ennél fogva a felperes saját felróható magatartása miatt nem tett eleget a szerződésmódosítás bejelentési kötelezettségének, amire pedig előnyök szerzése végett a Ptk. 4. § (4) bekezdése szerint nem hivatkozhat. Másrészt az írásba foglalás hiányára való hivatkozása - az alperes álláspontja szerint - a Ptk. 5. § (1) bekezdése értelmében joggal való visszaélést valósítana meg.

A bankgaranciában vállalt fizetési kötelezettség felperes felhívására történt teljesítésének megtagadása a Bankgarancia Nyilatkozat B./ pontjában írt feltétel nem teljesülése miatt is jogszerű volt.

A bankgarancia intézményéhez kapcsolódó okmányszigorúság elvéből következően a garánsbanknak a bankgaranciában előírt fizetési feltételek teljesülését, a benyújtott okiratok alapján szigorúan vizsgálnia kell.

A jelen esetben kormányhatározattal meghirdett MFB Élelmiszeripari Bankgarancia Program keretében az alperes bankgarancia vállalásához kapcsolódó állami kézfizető kezességvállalásból fakadóan az alperesnek fokozott gondossággal kellett eljárnia a hagyományos garancia ügyletekhez képest, és a hitelcél megvalósulását az alperes nemcsak jogosult, de köteles is volt vizsgálni. Ennek bizonyítékául hivatkozott a NAV Kiemelt Adózók Adóigazgatósága 2012. március 9-én hozott ... ügyiratszámú határozatára, amellyel az alperes által egy másik kölcsönszerződéshez kapcsolódóan az ... Bankgarancia Program keretében nyújtott és teljesített bankgaranciáért az állami kezességvállalásból eredő igényét - a Magyar Állam kezes nevében eljáró - Nemzeti Adó- és Vámhivatal határozatában a fentiekkel indokolva elutasította, valamint hivatkozott az általa a fenti adóhatósági határozat bírósági felülvizsgálata iránt a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnál indított 12.K.31.884/2012. számú perben a bíróságnak a keresetét elutasító 15. sorszámú ítélete indoklására.

Az idézett NAV határozat indoklása kifejezetten tartalmazza azt, hogy a banknak vizsgálnia kellett volna a hitelcél teljesülését. A bíróság pedig a NAV döntést ezzel az indoklással jogszerűnek találva arra mutatott rá, hogy a Kúria gyakorlatában a perbelivel egyező, illetve ehhez hasonló hitelekhez kapcsolódó állami kézfizető kezesség nem azonos a polgári jog által szabályozott kézfizető kezességgel, az állam csakis és kizárólag a jogszabályokban szabályozott, állam által támogatni kívánt célnak, és az erre vonatkozó szabályzásnak megfelelő hitelhez biztosítja a kézfizető kezességet, ezért nincs az államnak helytállási kötelezettsége akkor, ha a hitelezett, vagy a hitel támogatni kívánt jellege már kihelyezéskor sem áll fent, vagy időközben megszűnik.

Hivatkozott arra is, hogy „A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról” szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 78. § (4) bekezdése rögzíti, hogy a hitelintézetnek a kockázatvállalást tartalmazó szerződés tartama alatt rendszeresen figyelemmel kell kísérnie, és dokumentálnia kell a szerződésben foglalt feltételek megvalósulását.

Kiemelte továbbá, hogy a jelen esetben a felperes és a hitelfelvevő között megkötött éven túli lejáratú forgóeszköz hitelszerződés 8.1. pontja is tartalmazza, miszerint a felperes és az alperes a hitelfelvevő gazdálkodását, a kölcsön felhasználását, céljának megvalósítását, és a program egyéb feltételeinek teljesülését a hitelfelvevőnél jogosult a helyszínen, és teljes körűen ellenőrizni.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetének részben helyt adó ítélete jogi indokolásában az EBH 1999.29. szám alatt közzétett eseti döntésben kifejtettekre utalva mindenekelőtt rámutatott: az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 249. §-a értelmében a bankgarancia a bank önálló kötelezettségvállalása, amely a bank és a kedvezményezett között hoz létre jogviszonyt, amelyben a bank fizetési kötelezettsége nem járulékos jellegű (nem ahhoz a kötelezettséghez igazodik, amelyre tekintettel a bankgaranciát adták), hanem a garantáló bank által szabott feltételekhez igazodik.

Ebből következik, hogy a fizetési feltételek teljesülésének vizsgálatánál a bankgarancia nyilatkozatban foglaltak az irányadók, az okmányok benyújtásában megállapított feltételek teljesülése pedig az okmányszigorúság elve alapján vizsgálandó.

Mindezek értelmében főszabály szerint a garantőr nem tagadhatja meg a teljesítést az alapjogviszonyra hivatkozva. Az (a BH 1999.267. számú eseti döntésben kifejtettek szerint) kivételesen abban az esetben történhet meg, amennyiben a garantőrnek akár a jogosulttól, akár más forrásból olyan nyilvánvaló, egyértelmű és minden kétséget kizáró adatok, bizonyítékok vannak a birtokában, amelyek szerint a jogosult jogtalanul venné igénybe a bankgaranciát, ebben az esetben ugyanis megtagadhatja a fizetési kötelezettségének a teljesítését.

A felperes érvelésével szemben az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes fizetési felhívására írott válaszlevelében az alperes a bankgarancia teljesítése megtagadásának indokaként a Bankgarancia Nyilatkozat J./ pontjában írt feltétel hiánya mellett - tartalma szerint - a B./ pontban írt feltétel hiányára is hivatkozott, így nem volt kizárt, hogy azt a perben is, a felperes keresetével szembeni védekezésként felhossa. Ezért azt a bíróságnak vizsgálnia kellett.

Nem fogadta el ugyanakkor alperesnek azt a védekezését, amely szerint az az alapján keletkezett fizetési kötelezettsége teljesítését a felperes irányában jogszerűen tagadta meg a Bankgarancia Nyilatkozat J. pontjában írt feltétel hiányára hivatkozva.

A bíróság a felperessel értett egyet abban, hogy az említett feltétel egy okmány benyújtására vonatkozott, amelynek teljesülése ezért az okmányszigorúság elve szerint volt vizsgálandó. A Bankgarancia Nyilatkozat szövegének értelmezése alapján pedig a „bármilyen” módosításon nem bármilyen formában történő módosítást kell érteni, az csakis írásbeli szerződésmódosítást jelenthet, mert a bankhitelszerződés módosítása (a felperes által helyesen kifejtettek szerint) ráutaló magatartással kizárt.

Megjegyezte az elsőfokú bíróság, hogy az alperes egyébként sem bizonyította a perben a felperes nevében eljárni jogosult természetes személyek részéről olyan cselekmény kifejtését, ami ráutaló magatartással történő szerződésmódosításként lenne értékelhető.

Abban azonban - a felperes álláspontjával szemben - az alperessel értett egyet, miszerint nem volt akadálya annak, hogy az alperes a perben a Bankgarancia Nyilatkozat B./ pontjára, és a hitelcélról való eltérésre alapított védekezést is előterjesszen.

Ezzel kapcsolatos indokolása szerint az alperes a felpereshez intézett, a bankgarancia teljesítésének megtagadását bejelentő, 2012. november 28-ai levelében a Bankgarancia Nyilatkozat J. pontjában írt feltétel hiánya mellett, tartalma szerint a B./ pont szerinti feltétel hiányára is hivatkozott, ezért nem volt akadálya annak, hogy erre alapított perbeli védekezését a bíróság érdemben vizsgálja.

Azt, hogy a jelen esetben az alperes a felperes Bankgarancia Nyilatkozat B. pontban írt nyilatkozatának formai megléte mellett is jogosult volt a bankgarancia lekérése jogszerűségének, ennek keretében pedig annak a vizsgálatára, hogy a felperes részéről a hitelcélnak megfelelő finanszírozásra került-e sor, az elsőfokú bíróság - a felperesi érvelésekkel szemben azzal indokolta, miszerint az alperes egyrészt a Bankgarancia Nyilatkozat bevezetője, B./ pontja és utolsó sorának alulról a hetedik sorban lévő kifejezett kikötése, másrészt a Bankgarancia Nyilatkozat és a felperes által kötött hitelszerződés azon kitétele alapján, miszerint a Bankgarancia Nyilatkozat az alperes által kiadott Terméktájékoztató és útmutató figyelembevételével értelmezendő és kezelendő, harmadsorban pedig (a BH 1999.267. és a 2009.251. eseti döntésekben tükröződő) bírói gyakorlat értelmében annak eldöntéséhez is jogosult vizsgálni, hogy a felperes, mint kedvezményezett nem jogosulatlanul kívánja-e igénybe venni a bankgaranciát. Erre tekintettel pedig a bankgarancia lekérésének jogszerűsége megítéléséhez a perben szükséges volt vizsgálni azt, hogy a lehíváskor az alperes rendelkezésére álló adatok, okiratok és bizonyítékok alapján egyértelműen megállapítható volt-e a forgóeszköz hitelcélról való eltérő felhasználás.

Ennek érdekében a bíróság szakértői bizonyítást folytatott le. A szakértői bizonyítás eredményeként - a kirendelt szakértő aggálytalan szakvéleménye alapján - megállapította, hogy (bár az áfa törvény fogalmai szerint egy forgóeszköz beszerzés költségének részét képezi a számlában megfizetendő előzetesen felszámított áfa is) a perbeli, az ...

Bankgarancia Program keretében nyújtott forgóeszközhitel finanszírozás során nyújtott forgóeszközhitel áfa finanszírozásra nem használható fel, a felperes ezért (nem vitásan) a hitelfeltevő 1 008 519 116 Ft bruttó számlaértékű számlájának kifizetésére 1 000 000 000 Ft kölcsön nyújtásával 180 009 860 Ft összegben olyan hitelt nyújtott, ami nem felelt meg a forgóeszközhitel céljának, ezért erre az alperes bankgarancia vállalása nem terjedt ki.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint ugyanakkor az alperes a fizetés teljesítését csak erre az összegre volt jogosult megtagadni, nem tagadhatta meg azt jogszerűen a felperes igénybejelentésében szereplő összeg azon részére, amelyre vonatkozóan a rendelkezésre álló adatok alapján kétség kívül nem volt megállapítható a hitelcéljának nem megfelelő finanszírozás.

Az elsőfokú ítélet indokolása szerint arra is alaptalanul hivatkozott az alperes, hogy a forgóeszköz hitelcéljának meg nem felelő áfa finanszírozásra felhasznált 180 009 860 Ft összeget az alperes által vállalt 800 000 000 Ft bankgarancia összegéből szükséges levonni. Az alperes ugyanis a forgóeszköz hitelcélra folyósított tőkekövetelés 80 %-ára vállalt bankgaranciát, ezért a felperes által az adósnak (hitelfeltevőnek) folyósított 1 000 000 000 Ft összegből kell levonásba helyezni a forgóeszköz hitelcéljának meg nem felelő áfa finanszírozás 180 009 860 Ft összegét. A kettő különbözete 819 990 140 Ft (a perben beszerzett szakértői vélemény alapján kétségtelenül megállapíthatóan) a forgóeszköz finanszírozási céljának megfelelően finanszírozott tőkeösszeg. Erre terjed ki az alperes bankgarancia vállalása a tőke 80 %-ának erejéig. Ennek megfelelően a forgóeszköz

finanszírozási cél szerinti 819 990 140 Ft 80 %-ának megfelelő 655 992 112 Ft összegre áll fenn az alperes bankgarancia kötelezettsége, amelynek megfizetésére köteles.

Az elsőfokú bíróság nem fogadta el az alperes ellenkérelmében a kereset összegével szemben külön hivatkozott azt a védekezését, amely szerint a Bankgarancia Nyilatkozat alapján fizetési kötelezettségének megállapítása esetén is a bankgarancia összegéből levonásba kell helyezni a hitelfelvevő felszámolási eljárásában a felperes, mint nyilvántartott hitelező részére a felszámoló által tőkekövetelésre kifizetett 222 283 888 Ft-ot.

Ítéletének ezzel kapcsolatos indokolása szerint az alperes bankgarancia nyilatkozatának van ugyan olyan kikötése, amelynek értelmében a felperes és a hitelfelvevő között fennálló alapjogviszonyt is figyelembe kell venni, de csak bizonyos keretek között.

Osztotta a felperes álláspontját abban, hogy a Bankgarancia Nyilatkozat e szövegének helyes értelme az, miszerint az alperes bankgarancia fizetési kötelezettsége csakis a hitelfelvevő által a felperesnek a bankgarancia lehívásáig teljesített tőke összegével csökken, amelynek elszámolási módja sem az, hogy az alperes által vállalt 800 000 000 Ft-ból az levonandó, hanem az, hogy az adós által a tőkére történt teljesítés folytán csökkent tőketartozás 80 %-ára automatikusan csökken az alperes garancia kötelezettsége. A Bankgarancia Nyilatkozat szövege alapján tehát a jelen esetben a bankgarancia lehívását követően a hitelfelvevő által a felperesnek a felszámolási eljárásban teljesített törlesztése nem csökkenti az alperes fizetési kötelezettségét.

Rámutatott a bíróság arra is, hogy amennyiben ilyen elszámolás mellett túlfizetés jelentkezne, a bankgarancia jogintézményének lényegéből következően a felperessel szemben jogalap nélküli gazdagodás címén az alperes igényt jogszerűen akkor sem érvényesíthetne. Így a hitelfelvevő elleni felszámolási eljárásban a felperes, mint hitelező részére kifizetett 22 283 888 Ft vonatkozásában sem merülhet fel a felperes javára az alperes terhére jogalap nélküli gazdagodás, az alperes az ezzel kapcsolatos igényét az adóssal szemben érvényesítheti.

Mindezen indokok alapján marasztalta az elsőfokú bíróság a felperes javára az alperest 655 992 112 Ft tőkeösszeg és annak késedelmi kamatai tekintetében, és utasította el ezt meghaladóan a keresetet.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes nyújtott be fellebbezést, amelyben elsődlegesen az ítélet megváltoztatását, és a felperes keresetének teljes egészében történő elutasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatását, és az alperest terhelő fizetési kötelezettség összegének 222 283 888 Ft-ra történő leszállítását, valamint mindkét esetben a felperesnek a felmerült perköltségében marasztalását kérte.

Arra hivatkozva, hogy a felperes az adóssal szembeni behajtási eljárás során a másodfokú tárgyalás napjáig további megtérülést érhet el a tőkeköveteléséből, másodlagos kereseti kérelme ennek függvényében történő megváltoztatására jogfenntartó nyilatkozatot tett. Perorvoslati kérelmének indokaként - azt részletesen kifejtve - arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság a felperes, mint kedvezményezett javára kibocsátott Bankgarancia Nyilatkozat téves értelmezésével jutott arra a következtetésre, miszerint az annak J./ pontjában foglalt szerződésmódosítás csak írásban megjelenő szerződésmódosítást jelenthet. Az a megállapítása pedig megalapozatlan, hogy az alperes nem bizonyította a

felperes szerződéskötésre jogosult természetes személy képviselője részéről olyan cselekményt, ami ráutaló magatartással való szerződésmódosításként lenne értékelhető. Az elsőfokú eljárás során már részletesen kifejtett indokait megismételve fenntartotta azt a következetes álláspontját, hogy a felperes és a hitelfeltevő a perbeli hitelszerződés tartalmát ráutaló magatartással módosították.

Hivatkozott arra, hogy ennek a szerződésmódosításnak a Bankgarancia Nyilatkozatban vállalt kötelezettség megtagadhatósága szempontjából nem a formája, vagy az érvényessége, hanem a tartalma a meghatározó. Ezért sem foghatnak helyt azok az indokok, amelyekkel az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmének teljesítését ebben a körben megalapozatlannak tartotta, és elutasította.

Az alperes a fellebbezésében egyetértett az elsőfokú bíróság ítéletének indokaival abban a részében, amellyel alaposnak találta alperesnek a Bankgarancia Nyilatkozat B. pontjára és a hitelcélról való eltérésre alapított védekezését.

A legteljesebb mértékben egyetértett az elsőfokú bíróság ítéletében, valamint az abban idézett (és a fellebbezésben is megjelölt) eseti döntésekben megjelenő bírói gyakorlattal, vagyis az okmányszigorúság elvének áttörésével és annak jelen ügyben való alkalmazhatóságával. Sérelmezte ugyanakkor, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletében nem vonta le annak jogkövetkezményeit.

A fellebbezése II.2. pontjában részletesen kifejtettek szerint ugyanis, amennyiben a garantáló bank azt állapítja meg, hogy a kedvezményezett jogtalanul kívánja igénybe venni a bankgaranciát, a garancia teljesítését teljes egészében megtagadhatja. Ebből következően az ítéletben kifejtett saját jogi álláspontja alapján is az elsőfokú bíróságnak a felperes keresetét teljes egészében el kellett volna utasítania. Ennek helyes indoka pedig az, hogy a felperes a bankgaranciát jogosulatlanul kívánta igénybe venni, az a hitelcélra nem felelt meg, és erről valótlan tartalmú nyilatkozatot tett az alperes felé. Az alperes tehát joggal élt a bírói gyakorlat által kimunkált azon lehetőségével, hogy a bankgarancia teljesítését megtagadja. Mindebből kifolyólag az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása ebben a körben ellentmondást tartalmaz.

Az alperes e körben azzal is érvelt, miszerint a bankgarancia nem teszi lehetővé a teljesítés részbeni megtagadását. Álláspontja szerint ez egyértelműen megállapítható a Bankgarancia Nyilatkozat fizetési feltételek felsorolását megelőző abból a kitételéből, mely szerint „az M. Zrt. akkor fizet, ha az alábbi feltételek együttesen fennállnak”. Ez ugyanis azt jelenti, hogy amennyiben egyetlen feltétel nem teljesül, a bankgarancia teljesítése a többi feltétel teljesítésétől függetlenül, teljes egészében megtagadható. Az elsőfokú bíróság tehát jogalap nélkül alkalmazta a részbeni teljesítésre kötelezést az alperessel szemben.

Az alperes itt ismételt hangsúlyozta, hogy a bíróságnak a saját indokolása alapján a felperes keresetét teljes egészében el kellett volna utasítani.

A másodlagos fellebbezési kérelme indokaként elsőként arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság ezzel ellentétes, téves álláspontjával szemben a jelen esetben a tőketartozásra elszámolt fizetések összege a bankgarancia alapján fizetendő összeget csökkenti. Jogi álláspontjának alátámasztására hivatkozott az ítéletében az elsőfokú bíróság által is felhívott BH 1999.267. számon közzétett eseti döntésre, amelyben kifejtettekben egyértelműen kiderül: a legújabb bírói gyakorlat szerint már a Ptk. 249. §-ából is levezethető az az értelmezés, hogy a garánsbanknak nem kell megfizetnie az általa

garantált összegnek azt a részét, amit az adós már megfizetett a kedvezményezettnek, tehát, hogy a garancia összege csökken az adós által már teljesített összeggel, vagyis a bankgaranciával biztosított követelésrészt ezzel az összeggel csökkenteni kell.

Ebből pedig az következik, hogy amennyiben az alperes Bankgarancia Nyilatkozata nem tartalmazott volna a felperes részére megtérült összegekre levonási szabályt, azt a bírói gyakorlat szerint a Ptk. 249. §-a alapján akkor is le kellett volna vonni az alperes által garantált összegből.

Az alperes Bankgarancia Nyilatkozata azonban - szemben az elsőfokú bíróság téves értelmezésével - azzal a kikötéssel, miszerint „az M. Zrt. által fizetendő, fent megjelölt összeg a megbízó által teljesített, és a kedvezményezett által tőketartozásra elszámolt fizetések összegével automatikusan csökken”, levonási szabályra vonatkozó kikötés volt. Ez alapján pedig - abban a nem várt esetben, ha az előzőekben kifejtett fellebbezési érvek alapján a felperes keresete nem kerül teljes egészében elutasításra - az elsőfokú bíróság részéről az ítélete indokolásában közölt (helyes) számítás eredményeként megállapított bankgarancia főszabálya szerint fizetendő 655 992 112 Ft-ból le kell vonni a tőketartozásra elszámolt fizetések 22 283 888 Ft-os összegét, és csak a különbözetre 433 708 224 Ft-ra történhet az alperes részteljesítésre kötelezése.

A felperes csatlakozó fellebbezést és fellebbezési ellenkérelmet terjesztett elő.

Csatlakozó fellebbezésében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatásával az alperes marasztalása főösszegének 144 007 888 Ft-tal, 800 000 000 Ft tőkeösszegre, és annak az elsőfokú ítéletben megjelölt időponttól járó, és meghatározott mértékű késedelmi kamatára történő felemelését, az elsőfokú ítélet - csatlakozó fellebbezése indokolásában részletesen kifejtett - sérelmezett indokainak megváltoztatását, illetőleg mellőzését, valamint az alperesnek a másodfokú perköltsége megfizetésére kötelezését.

Csatlakozó fellebbezési érvelése szerint az elsőfokú ítélet megalapozatlanul utasította el részben a felperes keresetét a perbeli bankgarancia B./ pontja alapján.

A felperes a fellebbezésében is megismételte azt az elsőfokú eljárás során már kifejtett jogi álláspontját, miszerint az alperes olyan a Bankgarancia Nyilatkozatban kikötött feltétel nem teljesülésére, amit a teljesítés megtagadását tartalmazó, a 2012. november 29-ei levelében nem közölt a felperessel, a perben védekezésésként sem hivatkozhatott. Ennél fogva a perbeli bankgarancia B./ pontja szerinti feltétel a jelen perben egyáltalán nem is (lett volna) vizsgálható, és az elsőfokú bíróságnak az ezzel ellentétes - az ítélete indokolásában kifejtett - hivatkozása jogilag nem megalapozott.

A másodfokú bíróság eltérő jogértelmezése esetére a felperes a csatlakozó fellebbezésében e körben másodikként arra hivatkozott, hogy az alperes megtagadó nyilatkozata jogszerűségének vizsgálata esetén is a Bankgarancia Nyilatkozat B./ pontjában írt feltétel tekintetében, az okmányszigorúság elve alapján a felperes keresetének egészében helyt kellett volna adni. Főszabály szerint a garantőr nem tagadhatja meg a teljesítést az alapjogviszonyra hivatkozva, az okmányszigorúsági alapon való vizsgálat ugyanis (a BH 2009.251. számú eseti döntésben kifejtettek szerint) azt jelenti, hogy a bankgarancia kötelezettje ésszerű gondossággal köteles vizsgálni, hogy az igénybejelentés és a benyújtott okmányok külső megjelenésük alapján megfelelnek-e a bankgarancia feltételeinek. Nem köteles és nem is jogosult vizsgálni azonban azok valóságtartalmát.

A csatlakozó fellebbezés szerint téves az elsőfokú bíróságnak az az ítélete indokolásában kifejtett jogi álláspontja, amely szerint az okmányszigorúság elve a perbeli esetben áttörhető. Az általa e körben álláspontja alátámasztására hivatkozott BH 1999.267. számú jogeset nem teremt alapot az okmányszigorúság elvének áttöréséhez, csupán azt biztosítja, hogy a nem okmányok benyújtására vonatkozó (tartalmi) fizetési feltételek vizsgálhatók legyenek. Az adott esetben az alperes Bankgarancia Nyilatkozata B./ pontjában írt feltétel nem ilyen, hanem okmány bemutatására vonatkozó feltétel. A hivatkozott közzétett határozatban a Legfelsőbb Bíróság éppen azt mondta ki, hogy a bankgarancia kötelezettje nem vizsgálhatja például azt, hogy az ún. alapjogviszony a jogosult és a kötelezett között érvényesen létrejött-e, a szerződés alapján történt teljesítés szerződésszerű-e, stb. Márpedig az említett jogesetre hivatkozva az elsőfokú bíróság az alapjogviszony szerződésszerűségének vizsgálatát végezte, és az alperesi fellebbezés is erre irányult.

A régi Ptk. alapján az okmányszigorúság elvének áttörését általánosan megengedő bírói gyakorlat pedig nincs.

Azt feltételezve (de nem megengedve), hogy az okmányszigorúság elve az elsőfokú ítéletben írtak szerint mégis áttörhető, a felperes a csatlakozó fellebbezésében arra is hivatkozott, miszerint a perben az alperes nem bizonyította, hogy a BH 2009.251. számú közzétett jogesetben kötelezően előírt feltételek közül az adott esetben megvalósult volna az, hogy a kedvezményezett „csalárd módon, jogtalanul kívánja igénybe venni a bankgaranciát”.

E lényeges feltétel fennállásának kérdését az elsőfokú ítélet megkerüli, az alperes fellebbezése pedig nem is érinti.

Azzal is érvelt, hogy a BH 2009.251. számú jogesetben alkalmazott kivételszabály alkalmazásának azon feltételei megállapíthatóságát - miszerint nyilvánvaló, egyértelmű és minden kétséget kizáró bizonyítékok alapján történhet csak ilyen körülményekre hivatkozva a teljesítés megtagadása -, az adott esetben önmagában kizárja az a körülmény, hogy a perben az elsőfokú bíróság igazságügyi szakértőt rendelt ki az áfa hitelcélnek való megfelelése vizsgálatára. Ez ugyanis önmagában ellentmond annak, hogy az alperesnek nyilvánvaló, egyértelmű, és minden kétséget kizáró bizonyítéka lett volna a hitelcéltől való eltérésre, még kevésbé a lehívás csalárdságára.

A csatlakozó fellebbezése indokolásában a felperes kitért arra is, hogy az okmányszigorúság elvének áttörése esetén sem fogadható el a jelen perben a hitelcéltől való eltérés bizonyítottnak. Az elsőfokú bíróság részéről e megállapítást megalapozó perben beszerzett igazságügyi szakértői vélemény aggályos, ezért azt az elsőfokú bíróság bizonyítékként megalapozatlanul fogadta el.

A felperes az alperes fellebbezésére tett észrevételében az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel támadott rendelkezései helybenhagyását kérte.

Hangsúlyozta, hogy az alperes e körben kifejtett fellebbezési hivatkozásaival szemben az okmányszigorúság elvének áttörése sem indokolhatná a kereset alperes által kért teljes elutasítását.

Érvelése szerint a bankgarancia teljesítése egészében akkor utasítható el, ha az elutasítási ok az okmányszigorúság keretében végzett vizsgálat során igazolható. Ekkor és csak ekkor

valóban nincs lehetőség arra, hogy a bankgarancia részben kerüljön teljesítésre, ezért áll fenn a garantőr banknak a fizetés teljes megtagadására vonatkozó joga. Ezzel kapcsolatos jogi álláspontja alátámasztásaként hivatkozott arra, hogy a BH 2009.251. számon közzétett eseti döntésben a kereset egészében megítélésre került.

Az alperes másodlagos fellebbezési kérelme pedig a felperes szerint azért nem teljesíthető, mert - az elsőfokú bíróság által helyesen kifejtett indokoknak megfelelően - a bankgarancia alapján fizetendő összeget a lehívást követő tények nem befolyásolják.

E körben még előadta: iratellenes az alperesi fellebbezésnek az az állítása, amely szerint a bankgarancia szerinti fizetési kötelezettség a hitelfelvevő mindenkor fennálló tőketartozásához igazodik, az elsőfokú bíróság pedig helyesen hivatkozott arra is, hogy az alperes az általa a bankgarancia alapján teljesítendő összeget függő követelésként a hitelfelvevő felszámolási eljárásában bejelentett hitelezői igény alapján az adóssal szemben érvényesítheti, míg a felperes az alperes teljesítése esetén ennek megfelelően nyilvánvalóan csökkenti a felszámolási eljárásban bejelentett igényét.

Az alperes a felperes csatlakozó fellebbezésére 2014. november 17-én 6. sorszám alatt érkezett előkészítő iratában ellenkérelmet terjesztett elő, amelyben az elsőfokú bíróság ítéletének a csatlakozó fellebbezéssel támadott rendelkezései helybenhagyását, a saját fellebbezése elbírálásától függően kérte. Álláspontja szerint a csatlakozó fellebbezés megalapozatlan.

Egyrészt azért, mert az annak indokolásában leírtakkal szemben az alperes részéről a fellebbezésében már részletesen kifejtettek szerint az alperes a perbeli bankgarancia J./ pontja alapján jogosult volt a bankgarancia teljesítésének a megtagadására.

Csatlakozó fellebbezési ellenkérelmében az alperes nem értett egyet a felperes azon fellebbezési állításával, amely szerint az alperes álképviselőre, és annak ráutaló magatartással való utólagos jóváhagyására történő hivatkozásai megalapozatlanok, illetőleg, hogy azok előterjesztésének a Pp. 141. § (6) bekezdése és a 235. § (1) bekezdése alapján perjogi akadálya lett volna.

Ezzel szemben a saját fellebbezése II.2. pontjában írt megállapításokat, és azoknak az ott részletesen kifejtett indokait hozta fel.

Az alperes szerint nem alapos a felperes azon csatlakozó fellebbezési hivatkozása sem, melynek értelmében az alperes a bankgarancia B./ pontja alapján az ott részletesen leírtak okából ne lett volna jogosult a bankgarancia teljesítésének a megtagadására.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság e körben helyesen állapította meg, hogy az alperesnek a Bankgarancia Nyilatkozat B./ pontjára és a forgóeszköz hitelcélú való eltérésre alapított védekezése alapos volt.

Hangsúlyozta, e védekezésének lényege az, hogy a keresethez F/5. alatt csatolt, 2012. október 30-án a beváltási kérelemben szereplő az a felperesi állítás, miszerint „hivatkozva a Bankgarancia Nyilatkozat B./ pontjára, hogy a forgóeszközhitelt a céljának megfelelően használták fel”, nyilvánvalóan valótlan, hiszen az igazságügyi szakértői vélemény útján egyértelműen bizonyította alperes, hogy az áfa finanszírozása a forgóeszköz hitelcélú nem felelt meg.

Alperes álláspontja szerint a csatlakozó fellebbezéssel szemben az elsőfokú ítélet indokolása 11. oldal utolsó bekezdésének megállapításai helytállóak, az abban foglalt jogi következtetés megalapozott.

E körben hangsúlyozta, a felperesi csatlakozó fellebbezés 2.1. (17.) pontjában kifejtettekkel szemben az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az alperes a bankgaranciában rögzített 15 napos határidőt nem mulasztotta el, tekintettel arra, hogy a 2012. november 28-ai levele, és annak utolsó bekezdése kifejezetten két okot tartalmaz a fizetés megtagadásának indokaként.

A Bankgarancia Nyilatkozat szerint a bankgarancia nem megfelelő lehívása esetén az alperesnek egyetlen kötelezettsége volt, nevezetesen a felperest 15 napon belül értesíteni a nem fizetés tényéről. Ezen túlmenő kötelezettsége nem volt, így az, hogy az alperes a lehívást megtagadó levelében egyértelműen két okot jelölt meg a fizetés megtagadásának indokaként, annak ellenére történt, hogy a Bankgarancia Nyilatkozat alapján ilyen kötelezettsége lett volna.

A fellebbezésében részletesen kifejtetteket megismételve reagált a felperes csatlakozó fellebbezési kérelmében kifejtett azokra az indokokra, hogy az okmányszigorúság elve a jelen perben miért nem törhető át, és hogy ennél fogva miért kellett volna az okmányszigorúság elve alapján a teljes keresetének helyt adni.

Az alperes alaptalannak minősítette a felperes csatlakozó fellebbezésének a kirendelt szakértő szakértői véleményének megalapozatlanságára vonatkozó állításait és azok kifejtett indokait is, hangsúlyozva azt, hogy a perben előterjesztett szakértői vélemény az elsőfokú ítéletben kifejtettek szerint minden tekintetben megalapozott, aggálymentes, és ezért bizonyítékként értékelhető volt.

Az alperes állította, hogy a csatlakozó fellebbezés 2.5.2. pontjában tett az a felperesi hivatkozás, miszerint lényegileg azonos ügyben lefolytatott NAV vizsgálat is a hitelcélnek való megfelelést támasztja alá, iratellenes hivatkozás. A csatlakozó fellebbezése 2.5.3. és a 2.5.4. pontjában pedig a felperes megtévesztően és önellentmondásos módon értelmezte a saját ÁSZF-jét.

Az alperes nem értett egyet felperesnek azzal a jogi álláspontjával, miszerint a perbeli bankgarancia nem teszi lehetővé a teljesítés részbeni megtagadását, és hogy az okmányszigorúság elvének áttörése sem indokolhatná a kereset alperes által kért teljes elutasítását. Ezzel szemben fenntartotta azt a jogi álláspontját, miszerint bármely a Bankgarancia Nyilatkozatban írt feltétel hiánya az egész teljesítés megtagadásának jogszerűségét megalapozza.

Fenntartotta azt az álláspontját is, miszerint a tőketartozásra elszámolt fizetések összege a perbeli bankgarancia alapján fizetendő összeget csökkentik.

Az alperes fellebbezése alaptalan, a felperes csatlakozó fellebbezése alapos.

Az elsőfokú bíróság - a fellebbezésben és a csatlakozó fellebbezésben sem vitatottan - a tényállást teljes körűen feltárta, azt helyesen állapította meg.

Az ekként megállapított tényállásból levont következtetéseivel és ítéleti döntésével azonban az ítélet tábla csak részben értett egyet.

Előre bocsátja az ítélet tábla, hogy a felperes csatlakozó fellebbezésének és fellebbezési ellenkérelmének érvrendszerét, az ott kifejtett indokokat túlnyomórészt elfogadta, döntését ezeknek a jogkérdéseknek az egyező megítélése alapozza meg, az indokolásban pedig az egyező, és az eltérő megállapításaira és következtetéseire mutat rá.

A fellebbezés és a csatlakozó fellebbezés kapcsán az ítéletábra által eldöntendő jogkérdések a következők voltak:

1. Hivatkozhatott-e a perben az alperes olyan, a „Bankgarancia Nyilatkozatban” kikötött feltétel nem teljesülésére, amit - a teljesítés megtagadását tartalmazó - a 2012. november 29-ei levelében nem közölt a felperessel?
2. Megtagadhatta-e jogszerűen az alperes a bankgarancia teljesítését a felperes és a Gy-i H. Zrt. között létrejött forgóeszköz hitelszerződésben meghatározott finanszírozási céltól való eltérésre hivatkozva?
3. Jogszerű volt-e a bankgarancia teljesítésének megtagadása a Bankgarancia Nyilatkozat „J” pontjában írt feltétel hiányára hivatkozva?
4. A főadós (Gy-i H Zrt.) elleni felszámolási eljárásban a felperesnek (mint a perbeli bankgarancia vállalás alapjául szolgáló forgóeszköz hitelszerződés alapján hitelezői igényt érvényesítőnek) megfizetett összegekkel (22 283 888 Ft-tal) csökkenteni kell-e a bankgaranciával biztosított követelésrészt, azaz az alperes fizetési kötelezettsége miatt áll fenn: a garantált összeg egészéért, vagy a garantált összegnek a felszámolási eljárásban történt fizetés után még fennmaradó részéért?

A felperes csatlakozó fellebbezési érvelésével szemben az ítéletábra az elsőfokú bírósággal értett egyet abban, miszerint az alperes a bankgarancia teljesítése megtagadásának indokaként hivatkozott a Bankgarancia Nyilatkozat „B” pontjában írt feltétel hiányára is, ezért nem volt akadálya annak, hogy a perben a felperes keresetével szemben arra védekezésként is hivatkozzon.

Az ítéletábra azonban nem osztotta az elsőfokú bíróságnak a helyesen megállapított tényállásból levont azt a jogi következtetést, miszerint az alperes a felperes 2012. október 30-ai (2012. november 8-án átvett) igénybejelentésére a bankgaranciában vállalt összeg folyósítását megtagadhatta arra való hivatkozással, hogy a felperes által a Gy-i H. Zrt-nek nyújtott hitelnek a „forgóeszköz hitelcéltól” eltérő felhasználásáról szerzett tudomást, amiről a felperes tudott.

A perben releváns jogkérdésként azt kellett elbírálni, hogy a felperes részéről a bankgarancia lehívása jogszerű volt-e, és ettől függően azt, hogy annak teljesítését az alperes jogszerűen tagadta-e meg.

Amint arra az ítéletében az elsőfokú bíróság is rámutatott, a bírói gyakorlat kimunkálta azokat a jogalkalmazási elveket, amelyeknek a bankgarancia vállalás alapján érvényesített igények vonatkozásában kialakult jogviták elbírálásánál érvényesülnie kell. Ezek értelmében: a Ptk. 249. §-a alapján a bankgarancia nem járulékos jellegű, hanem a bank részéről történő kötelezettségvállalás, a bank kötelezettségének tartalma a maga szabta feltételek alapján áll fenn. A kedvezményezett nem az alapjogviszony, hanem a bankgarancia szerződés feltételei szerint kérhet kielégítést, a bank kötelezettsége pedig nem igazodik az adós kötelezettségéhez, annak kifogásait nem érvényesítheti, és teljesítés

esetén nem is szerzi meg a követelést. A garantőr tehát nem a főadósnak a kötelezettségét teljesíti, hanem a sajátját, így nem az adós kötelezettségét, hanem a hitelező kockázatát veszi át (BH 1999.29.).

Bankgarancia vállaláskor tehát a garánsbank határozza meg azokat a feltételeket, amelyek teljesülése esetén a kedvezményezett felé a fizetési kötelezettsége bekövetkezik.

Mindezekből következően: a bankgaranciából származó fizetési kötelezettség teljesítése szempontjából annak, hogy a garanciavállalás alapjául szolgáló szerződésből eredő kötelezettségeiket az azt megkötő felek (a felperes és a hitelfelvevő) megfelelően teljesítették-e, csak akkor és olyan mértékben van jelentősége, amennyiben és amilyen mértékben azt a garantőr bank a garanciavállalási nyilatkozatában feltételként kikötötte.

Nem helytálló az elsőfokú bíróságnak az a jogi álláspontja, miszerint az alperes a bankgarancia fizetési kötelezettsége teljesítésének feltételeként a felperes és az adós forgóeszköz hitelszerződése alapján a hitelcélnak megfelelő finanszírozás tekintetében a felperes erre irányuló nyilatkozata meglétén és alakisága megfelelőségén túl, egyéb, így a felperesi nyilatkozat tartalmi vizsgálatára és a vizsgálat nemleges eredménye esetén a fizetés megtagadására jogosult volt.

Az ítéltábla az elsőfokú bírósággal és az alperessel szemben a felperessel értett egyet abban, miszerint a garanciavállaló nyilatkozat „B” pontja az alperest ilyenre nem jogosította, és nincs annak más olyan kikötése sem, amely alapján e kérdés tekintetében a garanciából származó fizetési kötelezettség teljesítésének feltételeként ebben a kérdésben az alperes ellenőrzési jogosultsága megállapítható lenne.

Nem osztotta az ítéltábla az elsőfokú bíróság álláspontját abban, hogy a bankgarancia nyilatkozat „utolsó sorának alulról a 7. sorban foglaltak is kifejezetten tartalmazzák és biztosítják az alperes számára a forgóeszköz hitelcél megvalósulásának vizsgálhatóságát” (ítélet 12. oldal).

Az ebben található az a kitétel, miszerint: „az M. Zrt. az igénybejelentést megvizsgálja” az okmányszigorúság elve alapján helyesen csak a nyilatkozat további tartalmával, így azzal együtt értelmezhető, hogy az alperes „visszavonhatatlanul kijelentette”: „amennyiben a jelen Bankgarancia Nyilatkozatban írott feltételek teljesülnek”, úgy a meghatározott összeg erejéig és módon fizetést teljesít a kedvezményezett javára. Az alperes részéről a hitelcélnak megfelelő finanszírozás ellenőrizhetőségére vonatkozó utalást azonban a tételesen felsorolt feltételek közül az „B” ponton kívül egyik sem tartalmaz.

Ennél fogva a bankgarancia vállalás alapjául szolgáló jogviszonyban az alperes a forgóeszköz hitelcél megvalósulását - a saját maga által szabott feltételek szerint - kizárólag a Bankgarancia Nyilatkozata „B” pontjában írtak szerint volt jogosult vizsgálni. És mivel az alperes Bankgarancia Nyilatkozat „B” pontjában írt feltétel egyértelműen megfogalmazta, a bankgarancia lehívásának feltétele a kedvezményezett ott meghatározott tartalmú nyilatkozata, a bankgarancia érvényesíthetősége lehívásának jogszerűsége körében annak van jogi jelentősége, hogy fennállnak-e a lehívás alaki és anyagi jogi feltételei, vagyis, hogy a lehívás a „B” pontban írtaknak megfelelő alakiságok mellett történt-e (alaki feltételek).

Nem vitás, miszerint a felperes a 2012. október 30-ai levelében nyilatkozott arról, hogy a forgóeszköz hitelt a céljának megfelelően használták fel. Ezzel igazolta, hogy a lehívó nyilatkozat alakilag és tartalmában is megfelelt a garancia nyilatkozata „B” pontjában foglaltaknak.

A perbeli garancia feltételek - noha arra az alperesnek lehetősége lett volna - nem tartalmazzák annak kikötését, hogy az igénybejelentésben a „B” pont szerint megtett nyilatkozata valóságosságát a kedvezményezettnek valamely okirattal, vagy nyilatkozattal igazolnia kell vagy, hogy a bankgaranciában vállalt fizetési kötelezettség teljesítéséhez a kedvezményezett „B” pont szerint megtett nyilatkozatának valóságtartalmát az alperesnek meg kell vizsgálnia. Ez - az okmányszigorúsági alapon való vizsgálati jogosultság elvét figyelembe véve - tartalmilag azt jelenti, hogy ésszerű gondossággal köteles vizsgálni, miszerint az igénybejelentés és a benyújtott okmányok külső megjelenésük alapján megfelelnek-e a bankgarancia feltételeinek. Ebből azonban nem következik azok valóságtartalmának vizsgálatára való jogosultsága, vagy kötelezettsége.

Az ítéltábla egyetértett a felperes fellebbezési ellenkérelmével abban is, hogy a jelen esetben nem volt helye a felperes és a perben nem álló adós (hitelfelvevő) közötti forgóeszköz hitelcéljának megfelelő hitelezés vizsgálatának az okmányszigorúság áttörését jelentő bírói gyakorlat alapján sem. Ilyen vizsgálatot megalapozó tényállást ugyanis az alperes nem bizonyított, ezért sem a BH 1999.267. számú, sem a BH 2009.251. számú eseti döntése e perben nem alkalmazhatóak.

A hivatkozott döntésekben kifejtettek szerint a garanciavállaló nyilatkozatban kikötött feltételek hiányára (nem teljesülésére) való hivatkozáson kívül a garánsbank kizárólag abban az esetben tagadhatja meg a kedvezményezett javára a fizetési kötelezettségének teljesítését, ha egyértelmű és minden kétséget kizáró bizonyítékkal rendelkezik arra, miszerint a kedvezményezett jobb tudomása ellenére, kifejezetten csalárd módon kívánja igénybe venni a bankgaranciát, esetleg ily módon kíván kárt okozni.

Az alperes a perben lényegében nem is hivatkozott olyan tényre, vagy körülményre, amely minden kétséget kizáróan igazolta volna a felperes csalárd, vagy szándékos károkozásra irányuló magatartását, és ilyet hivatalból sem lehetne megállapítani.

Ezek az eseti döntések tehát éppen nem az elsőfokú bíróság jelen perben elfoglalt jogi álláspontját, hanem az azzal ellentétes felperesi hivatkozások helytállóságát támasztják alá. A jelen perben beszerzett igazságügyi szakértői véleményt ugyanis az elsőfokú bíróság is arra vonatkozó egyértelmű bizonyítéknak tekintette, hogy az alperes forgóeszköz hitelt nem a „perbeli jogviszony céljaként deklarált forgóeszköz finanszírozási hitelcéljának” megfelelően folyósította. Az ezáltal elkövetett jogellenes magatartása azonban az okmányszigorúság elvének áttöréséhez a bírói gyakorlat által megkívánt magatartásnak nem tekinthető (ahhoz ugyanis kifejezetten csalárd vagy rosszhiszemű, visszaélészerű joggyakorlás megállapítása szükséges), és annak eldöntése, hogy ezzel a felperes a hitelfelvevővel kötött szerződést tekintve szerződésszegést követett-e el (az eseti döntésekben is kimondva) a bankgarancia jogviszonytól független, a felperes és a hitelfelvevő között ebből adódóan kialakult jogvita elbírálása során tisztázandó kérdés.

A felperes az alapjogviszonytól függetlenül vált jogosulttá a bankgarancia lehívására önmagában annak folytán, hogy teljesültek az ehhez szükséges, a bankgaranciában megjelölt feltételek.

Tévedett tehát az elsőfokú bíróság, amikor az alperesnek a Bankgarancia Nyilatkozat „B” pontjára, és a forgóeszköz hitelcélról való eltérésre alapított védekezését megalapozottnak találta.

A fentebb hivatkozott - a jelen ügyben irányadó - jogi szabályozásból következően a bankgarancia a bank egyoldalú nyilatkozata, amely alapján az igény önmagában az abban foglalt feltételek fennállás esetén érvényesíthető. Ettől külön életet él a bankot a bankgarancia nyújtására megbízó fél és a kedvezményezett egymással kötött szerződése. A bank kizárólag akkor tagadhatja meg a fizetést, ha a jogosult garancia lehívása nem felel meg a bankgaranciában előírt feltételeknek.

Az alperesnek pedig, mivel a garanciavállaló nyilatkozatában a forgóeszköz hitelcélnak megfelelő felhasználása, mint tény bekövetkezése, vagy elmulasztása vonatkozásában a fizetési kötelezettségét kizárólag a kedvezményezett egyszerű nyilatkozatához kötötte, annak formai meglétekor nem volt joga megtagadni a fizetést.

Így tehát - a perbeli jogvita eldöntése szempontjából - nincs jogi relevanciája annak, hogy a felperes hitelezése az alperes részére nem felelt meg az MFB hitelgarancia programban írt hitelezési feltételeknek (a forgóeszköz finanszírozási célnak) - még valósága esetén sem. Erre hivatkozva ugyanis az alperes nem volt jogosult a fizetést megtagadni.

Ennél fogva nincs jogi jelentősége annak sem, hogy a felperes „Az éven túli lejáratú Forgóeszköz Hitelszerződés” alapján nemcsak az áfa nélküli számlaösszeget, hanem a számlában feltüntetett áfát is folyósított a Hitelfelvevőnek, mert az alperesnek a Bankgarancia Nyilatkozatban tett vállalása 800 000 000 Ft összeghatárig szólt, így a felperes eddig az összeghatárig arra tekintet nélkül érvényesíthette a bankgaranciából származó igényét, hogy az „Éven túli lejáratú Forgóeszköz hitelszerződés” alapján a Hitelfelvevő felé fizetési kötelezettsége forgóeszköz beszerzésről kiállított számla áfa nélküli, vagy áfával növelt összege tekintetében állt be. A 800 000 000 Ft összeghatár felett ugyanis az alperes a forgóeszköz beszerzésre fordított számlák áfa nélküli összegének finanszírozására nyújtott kölcsönök folyósításából eredő követelést sem tartozott a felperesnek kifizetni.

Mindezekre tekintettel az adott perben a bankgarancia lekérése jogszerűségének megítéléséhez szükségtelen volt azt vizsgálni, hogy a lehíváskor rendelkezésre álló adatok, okiratok és bizonyítékok alapján az alperes számára egyértelműen megállapítható volt-e a forgóeszköz hitelcélról eltérő felhasználás, tehát az elsőfokú bíróság szükségtelenül folytatott le ebben a körben szakértői bizonyítást. Az ítéletérték ezért a továbbiakban nem foglalkozott az alperesnek az elsőfokú ítéletet ezzel összefüggésben támadó fellebbezési érveivel, a jogerős ítélet indokolásából pedig mellőzi az elsőfokú bíróságnak az ebben a körben tett ítéleti megállapításait.

Noha azt az elsőfokú bíróság az ítélete indokolása szerint nem tette magáévá, az ítéletérték az alperes elsőfokú eljárásban kifejtett, ezzel kapcsolatos védekezésbeli okfejtéseire tekintettel szükségesnek tartja megjegyezni, hogy természetesen nem lett volna akadálya annak, hogy az alperes a bankgarancia hatálybalépésének feltételéül szabja a saját ellenőrzését. Vagy pl. azt, hogy szakértői vélemény állapítsa meg a forgóeszköz hitelcéljának megfelelő felhasználását. Avagy, hogy arról a forgóeszköz hitelszerződés

alanyai egyező nyilatkozatot tegyenek, különös tekintettel az általa a perben végig hangoztatott, az őt az állami kezességvállalásból fakadóan terhelő (és az állami kezességvállalás beváltása során azt vizsgálni jogosult adóhatóság részéről a hivatkozott határozataiból is megismert) fokozott gondossági követelményre.

A jelen esetben azonban az alperes ilyen követelményeket nem támasztott.

Alaptalanul támadta a fellebbezésében az alperes az elsőfokú bíróság ítéletét annak megállapítása miatt, miszerint az alperes a Bankgarancia Nyilatkozat „J” pontja alapján nem volt jogosult a bankgarancia teljesítésének megtagadására.

Az elsőfokú bíróság ebben a körben az általa helyesen felhívott jogszabályok helyes értelmezésével, és a bizonyítási teher megfelelő alkalmazásával helyes jogi következtetésre jutott, amelynek az ítéletében kifejtett indokait az ítéltábla maradéktalanul osztotta, így azokat megismételni nem kívánja, csupán utal rájuk a fellebbezés vonatkozó hivatkozásaival szemben.

Az ítéltábla egyetértett a felperes csatlakozó fellebbezésében kifejtett azzal az állásponttal is, hogy az alperes bankgarancia vállalási nyilatkozata alapján a felperes felé teljesítendő fizetési kötelezettsége összecsúszása szempontjából csak annak van jelentősége, hogy a bankgarancia lehívásának időpontja előtt, vagy azt követően történt a hitelfelvevő részéről a teljesítés.

Megjegyzi az ítéltábla: nem tekinthető az ezzel szemben az alperes fellebbezési hivatkozásának helytállóságát alátámasztó, ellentétes jogi álláspontnak a fellebbezésben felhívott BH 1999.267. számú eseti döntés sem. Az ugyanis lényegesen eltérő tényállás alapján hozott döntésként, a mögöttes szerződés kötelezettjének a bankgarancia kedvezményezettje részére a garancia lehívását megelőzően teljesített részösszegek (lízingdíjak) tekintetében mondta ki a garantőr részéről a saját fizetési kötelezettsége teljesítésekor a főadós általi részteljesítések levonásba helyezésének jogát.

A jelen esetben azonban az alperes, a perbeli védekezésében felperes részére - általa sem vitatottan - a Hitelfelvevő felszámolási eljárásában teljesített kifizetések, tehát nyilvánvalóan a lehívó nyilatkozatának kézhezvételét követő megtérülések levonását kérte, amire pedig nincs lehetőség, ahogyan azt az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította. Mivel az nem volt vitás, hogy a felszámolási eljárás alatt - tehát ténylegesen a felperes fizetési igénybejelentése után - volt a kifizetés, azt nem lehetett figyelembe venni az alperes fizetési kötelezettsége szempontjából. Az alperes tehát a garanciavállalásban szereplő teljes összeg megfizetésére köteles.

E helyes jogi álláspontból következik az, hogy az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg az alperes fizetési kötelezettségének összegét.

Megjegyzi az ítéltábla, hogy az alperes a fellebbezésében helytállóan hivatkozott arra, miszerint a bankgarancia nem teszi lehetővé a teljesítés részbeni megtagadását.

A kifejtett indokok alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése szerint részben és akként változtatta meg, hogy az alperes marasztalásának összegét a felperes keresete szerinti 800 000 000 Ft-ra felemelte, és a megváltozott pernyertesség-pervesztesség arányára tekintettel a teljesen pervesztes alperes által a teljesen pernyertes felperes javára megfizetendő elsőfokú perköltség összegét 9 398 000 Ft ügyvédi munkadíjból, 48 000 Ft készkiadásból és 1 500 000 Ft lerótt eljárási illetékből összetevődő 10 946 000 Ft-ra felemelte.

Az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, a felperes csatlakozó fellebbezése eredményes volt, ezért a saját fellebbezése és a csatlakozó fellebbezés tekintetében is pervesztes alperes fellebbezési eljárási illetékét, és ügyvédi díjból keletkezett saját másodfokú perköltségét maga tartozik viselni.

A Pp. 239. §-a szerint irányadó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni a felperesnek a csatlakozó fellebbezési illeték megfizetéséből és az ügyvédi díjból keletkezett másodfokú perköltségét is. Az ügyvédi munkadíj összegét az ítélőtábla - a Pp. 79. §-a szerint hivatalból - a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a.) - b.) - c.) pontja, (5) bekezdése, és a 4/A. §-a szerint, de a kiemelkedően magas pertárgyértékű ügyekben az ügyvédi költség megállapítása tekintetében kialakult bírói gyakorlatnak megfelelően a (6) bekezdés alkalmazásával 3 700 000 Ft + 27 % áfa, azaz 4 699 000 Ft-ban állapította meg. Ehhez hozzászámítva a csatlakozó fellebbezés illetékének megfizetéséből eredő 1 250 000 Ft költséget, az alperest 5 949 000 Ft másodfokú perköltség megfizetésére kötelezte a Pp. 217. § (1) bekezdése szerinti teljesítési határidő meghatározásával.

Debrecen, 2014. november hó 25. napján

Dr. Madarász Anna sk a tanács elnöke, Dr. Riczu András sk előadó bíró, Dr. Görög Attila sk bíró

A kiadmány hitelül:

Kiadó